

1956'dan 1976'ya EMO Dergisi'nde Reklamlarla Yaşanan Tarih...

REKLAMLARIN GÖZÜNDEN
MÜHENDİSLİK

Banu Salman-Necla Dulkadiroğlu

EMO Basın-EMO'nun 1956 yılından bu yana yayımladığı Elektrik Mühendisliği Dergisi'nde yer alan reklam ve ilanlarla, okuyucularımızı EMO'nun 60. yılına özel bu sayıda, geçmişten bugüne toplumsal bir tarih yolculuğuna çıkarmamızın keyifli olacağını düşünerek eski sayılar üzerinden tarama yaptık. Elektrik Mühendisliği Dergisi arşivinde yaptığımız ilk 20 yıllık döneme ilişkin reklamlar ve duyurular üzerinden yaptığımız inceleme, Türkiye'nin, EMO'nun ve mühendisliğin, dolayısıyla teknolojik dönüşümün yakın tarihe kadarki gelişim sürecini gözler önüne serdi.

Dergide başlangıçta mühendislere yönelik iş ilanlarına yer verilirken, ilk yıllardaki ilan ve reklamların da kamu kurumu ağırlıklı olduğu görülüyor. Bu durum karma ekonominin uygulandığı Türkiye ekonomisi tarihinin bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

Dergide ilk reklam, Şubat 1957 tarihli 3. sayıda yayımlanan İller Bankası'nın reklamı oluyor. Bu reklam ülkemizin altyapı gelişiminde İller Bankası'nın üstlendiği rolü anımsatıyor. İlk kez 9. sayıda iş ilanı ve kamu kurumu haricinde bir reklama yer veriliyor. Amerikan Neşriyat Bürosu'nun reklamında elektrik mühendisliği alanıyla ilgili yabancı dergilere abonelik ve yabancı kitaplar için sipariş alınacağı duyurusu "Sürat-En Ehven Fiyat-Geniş İmkânlar" sloganıyla duyuruluyor. Bugün İnsan Hakları Anıtı ile toplumsal mücadelenin mekânı haline gelen ve halen Ankara'ya kitapçevleri sokağı olarak hizmet vermeye devam eden Yüksel Caddesi'nde, 1957 yılında Amerikan Neşriyat Bürosu'nun bulunması da tesadüf olamayacak bir gelenekselliğe işaret eden ayrıntılardan birisi olarak reklamda göze çarpıyor.

Elektrik Mühendisliği Dergisi,
3 Sayı, Şubat 1957

Sümerbank Reklamından Bugüne Kalan

Halkın tasarruflarıyla 1933 yılında kurulmuş olup; toplumun kumaştan ayakkabı ihtiyacına kadar ihtiyaçlarının karşılanmasında bir kooperatif anlayışıyla yıllarca hizmet veren Sümerbank'ın reklamı da Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kamu yatırımı olması nedeniyle ayrı bir önem taşıyor. Tekstil sanayi ve bankacılığın birleşimiyle oluşturulan Sümerbank'ın bu karma yapısı ilanda "Mevduat Sahiplerine En Fazla Menfaat Sağlayan Banka" yanında "Yünlü-pamuklu satışlarımızda % 10 Tenzilat" sloganı ile kendisini gösteriyor. Sümerbank ve kumaş denildiğinde akla gelen çizgili pazenlerden annelerimizin diktiği pijamalar nostaljik bir

görüntü olarak zihnimizde gün yüzüne çıkıverirken, Ulus Meydanı'na heybetliliğini sağlayan Ankara'nın birkaç tarihi yapısından biri olan Sümerbank Genel Müdürlüğü binasının Ankara taşıyla kaplı giriş bölümünde bugün satış yapan uluslararası şirketin görüntüsüyle küreselleşmeye çarpıyoruz. Şaibeli bir özelleştirme süreciyle önce borçsuz olarak Hayyam Garipoğlu'na devredilip, içi boşaltıldıktan sonra borçlarıyla TMSF tarafından devralınıp, bu kez Oyakbank'a satıldıktan sonra bugün sadece Ulus'taki Genel Müdürlük binasında adı kalan Sümerbank, Türkiye ekonomisi tarihinde demir-çelik, çimento, kağıt gibi pek çok sanayi kuruluşunun temelini oluşturan bir kurum olarak adını koruyor.

O dönemlerde de bankaya mevduat çekebilmek için promosyon uygulamalarına başvurulduğunu bu reklamda "Apartman Daireleri", "Zengin Para İkramiyeleri" duyurusuyla görebiliyoruz. Bugün Gitti-Gidiyor gibi elektronik müzayede sitelerinde Sümerbank'ın ikramiyeye çekiliş reklam basımlarının satıldığını hatırlatarak dergimizdeki reklam taramalarımıza devam edelim.

Yine Türkiye sanayi gelişiminde önemli bir yer sahibi olan kurumlarından biri olarak Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu, "Zirai Mücadelede Tam Randımanı MKE Pülverizatörü Sağlar" reklamıyla EMO dergisinde yer buluyor.

Cilt Cilt Ansiklopedi

İnternet dünyasının çocuklarına ve gençlerine oldukça yabancı gelecek olan, uzun yıllar boyunca pek çok ailenin salonlarında vitrinlere dizilmiş cilt cilt ansiklopedi geleneği, EMO dergisine Amerikan Neşriyat Bürosu'nun "Dünyanın En Mufassal Eseri 38 milyon kelimeyi ihtiva eden 24 Cilt Ansiklopedi Britanika Yakında Gelecektir" ilanı ile giriveriyor.

EMO dergisi de 29-30. sayısında arka kapaktan ilk kez kendi ilanını yapıyor:

"Elektrik Mühendisliği Mecmuası, işlerinizi ve tesislerinizi Elektrik Mühendisliği Camiasında tanıtmak için en uygun vasıta. İlanlarınızı ve teknik yazılarınızı daima bekliyoruz."

Elektrik Mühendisliği Dergisi,
10-11 Sayı, Kasım-Aralık 1957

Kitap dışında ilk özel sektör ilanı Vinyleks Park'ın "Süper Transformatör Selenyum ve Silikon Rödresörleri" reklamıyla 31-32. sayıda giriyor. Derginin 33-34. sayısında yer alan Rabak Elektrolitik Bakır ve Mamulleri A.Ş.'nin bakır, piring tel ve borular, bakır ve piring profiller ile lamalar üretimlerini tanıtan reklamı da dergideki ilk yerli özel sektör ilanı olarak dikkat çekiyor.

Kaynak arayışı içinde reklam gelirlerini artırmak üzere, derginin Kasım-Aralık 1959 tarihli 35-36. sayıda "Dikkat! Mecmuamıza ilan temin edenlere ilan ücretinin yüzde yirmisi nisbetinde prim verilir" duyurusu yapıyor.

Yabancı Şirketlerin Reklamları Hakim

Henüz ülkemizde kablo üretiminin gerçekleşmediği bu dönemde yabancı şirketlerin reklamları dergide yer buluyor. Derginin 37-38. sayısında yayımlanan TUBİNİ Ticaret Limited Şirketi'nin "Dünyaca tanınmış birkaç firmasını takdim eder" duyurusuyla Hawker Siddeley Brush International Limited ve British Insulated Callender's Cables Limited reklamı bu örneklerden birisini oluşturuyor. Bir başka örnek reklam da Mart 1961 tarihinde yayımlanan 51. sayının arka kapağında yer alan Klockner-Moeller-Bonn Elektrik motorlarının koruyucusu otomatik güç şalterleri." Tam sayfa bu reklamı, o döneme göre gelişkin bir tasarım örneği olarak nitelendirebiliriz. Reklamda Ressam Cahit Reklamcılık notunu da reklamcılığın gelişmeye başlamasının işareti olarak değerlendirebiliriz.

Yine promosyon duyurulu bir reklam olarak, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası'nın yaygın şube ağının altını çizen "Yurdun her tarafında sayın müşterilerinin emrindedir" sloganlı reklamı, 39-40. sayıdan itibaren arka arkaya 3 sayıda yayımlanıyor.

Ekonomi Tarihinden Bir Yaprak: Hürriyet Tahvilleri

Maliye Bakanlığı'nın halktan borçlanma aracı olarak çıkarıldığı, sermaye piyasalarının Türkiye'de yeniden doğuşunun başlangıcı olarak da kabul edilen "Hürriyet tahvilleri" de EMO dergisinin Eylül-Ekim 1960 tarihli 45-46. sayısında "Hürriyet tahvillerinden satın alarak siz de kalkınma savaşımıza katılınız" ilanı ile karşımıza çıkıyor.

Yabancı şirketlerin yanı sıra 52. sayıda yayımlanan Dizel Elektrik Kollektif Şirketi'nin "Elektrojen Grupları, Bilimum Yüksek ve Alçak Gerilim Elektrik Malzemeleri" ilanı ile EMO'nun ilgi alanlarına giren işletmelerin İstanbul'u merkez edindikleri anlaşılmaktadır. Yine bu sayıda EAS Akümülatör Fabrikası reklamıyla karşılaşırız. Arka arkaya 3 sayıda karşımıza çıkan bu reklamla da çizim tekniklerinin kullanıldığı bir tasarım olarak karşılaşırız.

"Bakır, piring, alüminyum, çelik izabesi için, son sistem Alman malı" tanıtımıyla "Elektrikle İzabe Fırını" satış ilanı da 53. sayıya giriyor.

İkinci Dünya Savaşı ve ABD işgali sonrasında yeniden inşa sürecine girip sanayisini geliştiren Japonya'nın ihracat atılımı EMO dergisine, "İzalatör denince ilk akla gelen Nippon Gaisi Kaisha Ltd Mizuho Nagoya Japan Türkiye Mümessilliği Kaya Kollektif Şirketi" reklamı ile Haziran-Temmuz 1961 tarihli 54-55. sayıya yansımış.

56. sayının arka kapağında Elektrik Tesisatı İmalatı Tesisatı Anonim Şirketi ETİTAŞ, İzmir merkezli bir şirket olarak "Le Materiel Electique, Schneider-Westinghouse ihtira beraatına göre 5 ila 1000 KVA gücünde 35000 volt gerilime

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 45-46 Sayı, Eylül-Ekim 1960

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 37-38 Sayı, Ocak-Şubat 1960

kadar muhtelif transformatör imali ve her nevi transformatör ve elektrik motörü tamiri için alakalıların emrine amadedir" reklamını veriyor.

Nisan 1962'de yayımlanan 64. sayıya kadar uzun bir süre reklam alınmayan derginin bu sayısında da "A. Salvi & C.S. p. A., Milano Enerji Hatları İçin Hırdavat Malzemesi"nin çok küçük bir ilanı yayımlanıyor. Bu ilan birkaç sayıda düzenli olarak yer almaya devam ediyor.

Basın İlan Kurumu'yla Mücadele

Reklamcılık sektörünün çok gelişmediği, Basın İlan Kurumu'nun basın dünyasının var olmasında büyük öneme sahip olduğu, hatta iktidarların bu kanal aracılığıyla gazeteleri baskı altına alabildiği bir dönemde EMO'nun da resmi ilanları dergisinde yayımlayabilmek için Basın İlan Kurumu ile mücadele ettiğine Eylül 1962 tarihli 69. sayıda tanık oluyoruz. Derginin kağıt yüzeyi ve en az 6 aylık yayın tarihi gibi koşulları tamamlamış olmasına karşın yine de ilan alınmamasının nedenini araştıran Yayın Kurulu, resmi ilan veren dairelerin mecmuanın adını yazmaları gerektiğinin belirtildiğini, ancak diğer yandan kurumun başka bir tamimle de isim bildirilmemesini istediğini öğrendiklerini anlatıyor. Yayın Kurulu'nun konuya ilişkin kaleme aldığı metinde EMO'nun talebi ve yaşanan gelişmeler şöyle aktarılıyor:

"...esasen bütün resmi ilanları basmak konusunda bir talebimiz olmadığını ancak daire ve müesseselerin elektrik mühendisi münhalleri ve bu münhallerde mühendis arandığını ilan eden resmi ilanların Mecmuamıza gönderilmesini talep ettik. Bu talebimize aldığımız cevap hayli sudan olup 2490 sayılı Arttırma, Eksiltme ve İhale Kanununun ilan ile ilgili maddesi ileri sürülüyordu.

...Resmi dairelerden bazıları Mecmuamıza isim zikrederek ilan vermek suretile bu konuda aracı olabileceğimizi fiilen isbat ettiler. Ancak kurumun son Genel Kurul Kararında mesleki dergilerin tabi olacakları şartlar değiştirildi ve asgari kağıt yüzeyi 2.70m²'ye çıkarıldı.

...Bütün bunlara rağmen mühendis arandığını bildiren ilanları Mecmuamızda bilabedel yayınlacağımızı belirtmek isteriz. Bu suretle üyelerimize karşı sosyal bir görevi yerine getirmiş ve eşitlikle ilgisi olmayan bir karar alan Sayın Baylara yerinde bir cevap vermiş olacağız."

Nitekim bunun ilk örneğini hemen sonraki dergi sayısında "Elektrik Mühendisi Aranıyor" başlığı altında görebiliyoruz. Aralık 1962 tarihli 72. sayıda ise "Mühendis Aranıyor" başlığı altında 9 ilana yer verildikten sonra "Cevaplarımızda Elektrik Mühendisliği Mecmuası adını zikrediniz" notu düşülüyor.

Ocak 1963'te yayımlanan 73-74. sayıda ilk kez ön kapak içine reklam alınıyor. "Elektrik: Zayıf ve kuvvetli akımın her sahasında İstisare Proje Tatbikat işlerinde Simko ismini hatırlayınız" sloganıyla verilen tam sayfa reklamda Simko Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin Siemens und Halske Aktiengesellschaft, Siemens-Schuckerwerke Aktiengesellschaft,

Siemens-Electrogerate Aktiengesellschaft, Haushahn Asansör Fabrikası, Eugen Bauer Sinema Makinaları Fabrikası Türkiye Umum Mümessili olduğu görülmüştür.

Dergide İlk Dizi Reklam

Derginin 75-76. sayısında sayfaların sağ alt köşesinde birbirini takip eden "BETOŞTAŞ"ın yeni hamlesi!", "66 kVda BETONTAŞ Direkleri!" yazılı küçük duyuru kutularının ardından tam sayfa verilen reklamda şöyle denilmiştir:

"BETONTAŞ Santrifüj betonarme direkleri memleketimizde de 66 kV. enerji nakil hatlarında en ekonomik ve en makbul direk olduğunu ispat etti. Niğde-Avanos Hattı 100 Km. 66 kV olarak BETONTAŞ SBA direkleriyle yapılmaktadır." Böylece dizi reklamcılık uygulamasının bir örneğine dergide tanık oluyoruz. Bu sayıda derginin reklam konusunda atağa geçtiğini fark ediyoruz.

Aynı sayıda İstanbul merkezli KAVEL Kablo ve Elektrik Malzemesi Ltd. Şti'nin reklamıyla iki kez karşılaşırız. EAS'ın "İsveç TUDOR işbirliği aküleri" reklamının altında yer verilen ilan kutusunda Türkiye'de ilk kez üretildiği belirtilen "telefon tabloları", "Siblon-kurşunlu, yeraltı-armeli harici ve dahili, her hususta garantili, tam Avrupa ayarında" ifadeleriyle tanıtılıyor. Tam sayfa Döküm Limitet Ortaklığı'nın "Beyaz Temper İmalatçısı" olarak verdiği reklamda ise iş kalemleri şöyle sıralanıyor:

"Enerji nakil hatları hırdavat malzemesi, yüksek gerilim trafo istasyonları çelik aksamı, civatalar, boru fittingsleri, oto kampanaları, ziraat aletleri zipkaları, sair her türlü beyaz temper döküm işleri, A.S.T.M normuna uygun galvaniz işleri."

Yine tam sayfa olarak, halen faaliyetlerini yürüten 1955 yılında kurulan MİTAŞ'ın "boyaya paydos" sloganıyla "galvanizli pilon imalatı" reklamı yer alıyor. Dergi Türkiye Vakıflar Bankası'nın, "Damlaya damlaya göl olur" atasözünden yola çıkılarak hazırlanmış, 1 liralık bozuk paraların 1000 liralık kağıt paraya dönüşümünü anlatan çizim eşliğinde "Su damlaya damlaya göl ufak tasarruflarınızdan ise servet olur" sloganlı reklamıyla kapatılmış.

Bu sayıyla birlikte reklamların derginin sonunda toplu olarak yer verilmesi gibi bir anlayışın yerleşmeye başladığını görüyoruz. Mayıs 1963 tarihli 77. sayıda iç sayfalarda küçük bir kutu ilan olarak Döküm Limited Ortaklığı Hava Hattı Hırdavat Malzemesi reklamı yer alırken, EMO'nun verdiği "Elektrik Mühendisliği Mecmuası Yerli İmalat Sanayinin Hizmetindedir" duyurusuyla yerli sanayinin gelişimine verdiği öneme tanık oluyoruz.

KAVEL
KABLO VE ELEKTRİK MALZEMESİ LTD. ŞTİ.
Sermayesi : TL. 7.000.000
Tesis tarihi : 1964
İstanbul - İstinye
Tel. 62 62 99 - 20

KAVEL
Kablo ve Elektrik Malzemesi Ltd. Şti.
İSTİNYE - İSTANBUL

MAMULLERİ :

- 1) Plastik yalıtımlı 1g ve dg tesisat iletken ve kabloları,
- 2) Termoplastik esaslı NNY Tipi toprak altı kabloları
- 3) Telekomünikasyonda kullanılan çiftli tel ve kablolar
- 4) Enayye bobin telleri
- 5) Plastik granül, banyo ve profiller
- 6) Plastik sun'ci dereler.

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 75-76 Sayı, Mart-Nisan 1963

BETONTAŞ'ın YENİ HAMLESİ!

66 kV DA BETONTAŞ DİREKLERİ!

E.M.M. 75-76

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 75-76 Sayı, Mart-Nisan 1963

Walter Brandt GmbH Selenyum ve Silikon Fabrikası, Simpson Electric Company, Associated Research Inc. ve Sangemo Electric Company Türkiye Mümessilliği'nin "Süper Transformatörleri, Selenyum ve Silikon Röresörleri" reklamı, Fransız bir şirket olan Le Material Telephonique'nin görkemli binasının fotoğrafıyla dikkat çekiyor.

Çanakkale Seramik Fabrikaları A.Ş.'nin tam sayfa reklamında, seramik-mutfak eşyaları algısı içerisinde elektrikle ilgili kuramamanın yarattığı şaşkınlık, daha küçük puntolarla yazılı "Çanakkale Seramik Fabrikaları A.Ş. tarafından beynelminel normlara göre imal edilmekte olan Avrupa emsalinden üstün evsafa izolatör ve elektro-porselen mamüllerini tercih ediniz" sloganını okuduğumuzda geçiyor.

Bir Cıvatayla Başlayan Yolculuk

Bugün gelişen teknoloji karşısında ismi bile geçmeyen cıvatanın o dönemde Türkiye sanayisi için reklamı verilecek kadar önemli bir adım olduğunu EMO dergisine verilen aşağıdaki reklamdan anlayabiliyoruz:

"Enerji Nakil Hattı Pilonları Cıvata Sayesinde Kolaylıkla Taşınır ve Monte Edilir. Cıvata Enerji Nakil Hatlarının Vazgeçilmez Unsurlarından biridir. Türkiyenin En Eski ve En Büyük Cıvata Fabrikası Ticaret Sanayi Ve Demir İşleri T.A.Ş."

Amerika Türkiye'deki Mühendisleri Arıyor

Bu reklamın üstünde üyelere yönelik yapılan bir çağrıda, "Amerikan Sefareti Ecnebi Servisi" imzalı 27 Mart 1963 tarihli yazıyla karşılaşırız. Amerika'nın Türkiye'deki mühendislerle, mühendislik işi yapan şirketlerle ve ithalat yapan şirketlerle irtibat kurabilmek için iletişim bilgilerine ulaşmayı hedefleyen bu yazıda, Amerika'nın istekleri şöyle aktarılıyor:

"...Amerikan Servisi Ankara'da bulunan firmalar hakkında aşağıda tasrih edilen bilginin verilmesini rica etmektedir.

Mahalli standartlara göre firmanın nisbi büyüklüğü, firmanın direktman ithalat yapıp yapmadığı, yaptığı inşaat ve taahhüt ettiği proje işlerinin neveleri.

Teşkilatımız, buna ilaveten, Odalarınıza kayıtlı olan mühendis ve mimar ile müşavir firmaların da bir listesini lütfederse minnettar oluruz."

İlk Kuru Akü Reklamı

Derginin arka kapağında Ebonit ve Akümülatör Sanayii A.Ş.'nin (EAS) "Kuru Akümülatör" reklamında bu alanda yeni bir gelişme olarak övgülerle dolu bir metin okuyoruz:

"Akümülatör mevzuunda harikalar yaratan TUDOR (İsveç) Firmasının dünyada emsali olmayan yeni bulu-

şu. Kuru Akümalatör sistemi yalnız fabrikamızda imal edilmektedir.

TUDOR Sistemi Kuru Akü:

*Stokta 3 sene bekleme garantili oluşu.

*Servis zamanında asidi içine konulup şarja lüzum göstermeden marşa basıldığı anda %85 kapasite ile çalışması.

*En az iki yıl ömürlü olduğunu tecrübelerle göstermiş olması.

*Negatif plakalarının suya ve rutubete karşı koruyucu, kimyasal izoleli oluşu vasıfları sayesinde emsalleri arasında birinciliği kazanmıştır.”

Mühendislerden Ortak Girişim

Haziran 1963 tarihli 78. sayıda Mühendisler Bankası Müteşebbis Heyeti imzasıyla yayımlanan duyuru ile bir grup mühendisin bir araya gelerek farklı bir girişimde bulduklarını öğreniyoruz:

“Muhtelif Odalardan, biri birine inanmış yüz kişinin üstünde arkadaş grubundan müteşekkil bir Anonim Şirket kurmak üzere iken, bunu bütün camiamızı içirisine alacak bir Banka haline getirmeye karar verdik. ‘Mühendisler Bankası’ ismi ile kurulacak olan şirkete girmeyi arzu edenlere daha geniş bilgi verilecek ve mukavelename gönderilecektir.”

EMO Dergisi’nde Göç Gerçeği

Derginin 79. sayısında Türkiye tarihinin ve toplumsal yaşamının bir gerçekliği olarak Almanya’ya göç gerçeğiyle İnkılap ve Aka Kitabevleri’nin bir kitap ilanıyla karşılaşılıyor:

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 77 Sayı, Mart 1963

<p>M. H. EGELİ ALMANYA'YA GİDİYORUM</p> <p>Almanya'ya seyahat edecekleri Kılavuz Döviz alma ve işçi olarak gitme formülleri- Öğrenci olarak gidilecek okullar ve başvurma yolları - Hiç bilmeyenlere 1390 Almanca cümle: Okunuşu, tercümesi - Dönerken gümrükten muaf olan eşya listesi - 4 renkli Almanya yol haritası - Şehirler hakkında izahat ve otel v.a. ücretleri, adresleri.</p> <p>FIATI: 10 LIRA</p>	<p>KAYNAK</p> <p>Oksijen - Elektrik - Ocak - Lehimler</p> <p>CEVDET PAMİR</p> <p>İst. Teknik Üniversitesi, Teknik Okulu Öğrenci Atölyesi Şef Teknisyeni</p> <p>Kaynak konusu üzerinde kaydedilen bu yük gelişmeler göe önünde tutularak yeni bir eser hazırlanmıştır.</p> <p>FIATI: 750 KURUŞ</p>
<p>İNKILAP ve AKA KİTABEVLERİ İSTANBUL</p>	

Elektrik Mühendisliği Dergisi,
79 Sayı, Temmuz 1963

“M. H. Egeli

ALMANYA'YA GİDİYORUM.

Almanya'ya seyahat edecekleri Kılavuz Döviz alma ve işçi olarak gitme formülleri. Öğrenci olarak gidilecek okullar ve başvurma yolları-Hiç bilmeyenlere 1390 Almanca cümle-Okunuşu, tercümesi- Dönerken gümrükten muaf olan eşya listesi-4 renkli Almanya yol haritası-Şehirler hakkında izahat ve otel vs. ücretleri ve adresleri.”

Cevdet Pamir'in Kaynak isimli kitap ilanından ise o dönemde kaynak konusunun üzerine kitap yazılacak önemde görüldüğü anlaşılıyor.

Otomatik Telefon Santralı Reklamı

80. sayının arka kapağında İsveç'ten Telefonaktiebolaget LM Ericsson'un 2,000,000,000 MÜKALEME” başlıklı reklamında Hollanda'nın Rotterdam kentinde 40 yıl önce kurulan 500 hat selektörlü Ericsson otomatik telefon santralindeki kaydetmiş olduğu mükalemelerin tahmini sayısının 2 milyar olduğu, 1923 yılında devreye giren santralın 5000 hatlıkken şimdi iki katına çıktığı anlatılıyor.

2,000,000,000
MÜKALEME

• 2000 milyon - Hollanda'nın Rotterdam şehrinde bundan 40 yıl önce tesis edilmiş olan 500 hat selektörlü Ericsson otomatik telefon santralindeki register lechizatının kaydetmiş olduğu mükalemelerin tahmini sayısı.

Mezkûr santral 1923 yılında servise verildiği zaman kapasitesi 5000 hat idi. O günden bu yana bu kapasite iki misline çıkmış bulunup santral gerek Telefon İdaresinin gerekse abonelerin hiçbir sıkıntısını mücip olmayacak şekilde faaliyetine devam etmektedir.

Daha pek çok yıllar hizmet kabiliyeti bulunan ve dünyanın dört bir köşesinde tesis edilmiş olanlardan bir tanesini teşkil eden işbu tam otomatik telefon santralı LM ERICSSON'un telefon mamullerinin yüksek kalite vasfını temayüz ettiren misallerden ancak birisidir.

TELEFONAKTIEBOLAGET LM ERICSSON - STOCKHOLM 32 - ISVEÇ

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 80 Sayı, Eylül 1963

EMO'da Yardım Sandığı

Eylül 1963 tarihli sayıda, o dönemde sol fikirlerin toplumdaki gelişkinliğiyle paralel olarak yaygınlaşan yardımlaşma ve dayanışma anlayışı içerisinde çalışanların birarada örgütlenmesine dayalı oluşumların bir örneğinin “Elektrik Mühendisleri Odası Özel Yardım Sandığına Üye Olunuz” duyurusuyla EMO'da da yürütüldüğünü görüyoruz.

Yine iş ilanı ve reklamların da yer aldığı dergide Ericsson'un tam sayfa “Transmisyon Techizatı” ile SIMKO'nun daha önce de karşımıza çıkan reklamı bulunuyor. Arka kapak ise reklam bülteni şeklinde farklı bir reklamcılık çalışmasına ayrılmış. Büyük bir görsel altında “Bu cismin ortasındaki manyetik rekorder kime aittir?” sorusuna “AMPEX'e” yanıtı verilen reklamda yine bir yabancı marka olarak İsviçre menşeli bir firma tanıtımı ile karşılaşıyoruz.

Elektrik Mühendisliği Dergisi,
82 Sayı, Eylül 1963

1878'den 1962 Yılına Telefonlar

Derginin 82. sayısında yine son sayfalar reklamlara ayrılırken, 12 yabancı firmanın mümessilliğini üstlenen “Sınai Tatbikat T.A.Ş”, Siemens'in Türkiye Umumi Mümessili Simko Ticaret ve Sanayi A.Ş ve AMPEX reklamları yer alıyor. Ericsson'un Türkiye'de daimi temsilcilik olarak Ericsson Türk Ticaret Limited Şirketi'ni açtığını anladığımız reklamda ise eski telefonlardaki çevirmeli aparat üzerinde her bir yuvarlağa yerleştirilmiş şekilde 1878 yılından 1962 yılına kadar kullanılan telefon çeşitlerine rastlıyoruz.

Elektrim Firması'nın, “Ufki ve Şakuli çalışmalara mahsus, normal ve tropikal iklim şartlarına uydurulmuş modern elektrik motorları” reklamı da arka kapakta yer alıyor.

Derginin 83. sayısında laboratuvar ve sanayiye özel ölçü aleti reklamı bulunuyor. Ama bu reklamın da Budapeşte menşeli yine bir yabancı şirket olan Metrimpex'in Türkiye Mümessili Gelek Ticaret tarafından verildiğini görüyoruz. Yağ Muayene Teçhizatı başlığı altında “Bu teçhizat yüksek gerilimli transformatörlerin ve devre kesicilerin güvenli işlemesi için zaruridir” denilerek yapılan Transelektro reklamı da yine Budapeşte orjinli bir yabancı şirkete ait. Arka sayfada da aynı şirketin merkezi tip parafudr reklamı yer alıyor. Aynı firmanın arka kapakta ise arkalı-önlü 2 sayfalık “güç ve ışık transformatörleri” reklamı bulunuyor.

Cep Telefonu Çağından Teleks'e Bakış

Simens'in Simko Mümessili aracılığıyla verdiği teleks makinası reklamı da bugünün insanlarına artık çok uzak olan bir dönemi yansıtıyor. Reklamın vurucu sloganı ise “Bir teleks mesajı, bir telefon konuşması gibi yanlış anlaşılmasına imkan olmayan bir doküman teşkil eder. Siemens-T 100 tipindeki teleks makinası zarif görünüşlü, hassa ve kıymetlidir” olmuş. Ericsson'un 2 sayfalık ilanı ise reklam haberciliğinin belki de ilk örneklerinden biri olarak karşımıza çıkıyor.

EMO Yayınlarının Tanıtımı

Derginin 84. sayısında “Yeni Yayınlarımız” başlığı altında Oda'nın bugün de hala önemli işlevlerinden olan iki konu hakkındaki yayınları tanıtılıyor:

“Kuvvetli Akım Elektrik Dağıtım Tesisatının Bakım, İşletme ve Tesisine Dair Talimatname, Elektrik İç Tesisat Yönetmeliği ve Fenni Şartnamesi.”

Elektrik Mühendisliği'nin 86. sayısında Türktelefon Ticaret ve Sanayi Ltd Şti'nin telefon santralleri ilanı, aynı şirketin ortaklığı olan Darfilm İth. ve Tic. Koll. Şti'nin sinema makinaları ve elektrik sayaçları ilanıyla birlikte yer alıyor. Bu şirketlerin pek çok firmanın da temsilciliğini yürüttüğünü “Alanlarında dünyaca tanınmış firmalar bir arada” başlığı altında yer verilen yabancı şirketlerin isimlerinden anlıyoruz.

Sosyalist Devletlerden İlan

Hemen yan sayfada yine aynı şirketin temsilciliğini üstlendiği Iskra adlı yabancı şirketin reklamında, Balkanlar'ı kan gölüne çeviren, insanlığın sustuğu, geriye acı ve gözyaşı içinde bir tarihin kaldığı kardeş kavgası dramıyla dağılan bir devlet olan Yugoslavya yazısı dikkatimizi çekiyor.

Bu sayıda Dış Ticaret Kurumu aracılığıyla resmi ilan görüntüsünde Polonya'dan CEKOP şirketinin santral ihraç ilanıyla karşılaşıyoruz:

“Birkaç Megawatt'dan 200 Megawatt gücüne kadar elektrik santralleri ihraç eder.”

Yine Polonya'dan Elektrim adlı şirketin “Teleteknik malzemesi” adı altında otomatik ve manyetolu telefon cihazları ve santrallerine ilişkin reklamı da bu sayıya verilmiş.

Kıbrıs'a Yardım

Şubat 1964 tarihinde yayımlanan 86. sayıda Kıbrıs'taki Türklerin yaşadıkları sorunlar EMO'nun üyelere yardım çağrısıyla yer bulmuş:

“Kıbrıs'ta soydaşlarımızın maruz kaldığı menfur tecavüz bütün yurttan büyük infial ve üzüntü yaratmıştır.

Soydaşlarımıza manevi desteğin yanında bu felaketlen günlerde imkanlar nisbetinde maddi yardımda bulunmak da hepimize düşen bir görevdir.

Odamız, sınırlı mali imkanlarından ayırabildiği bir fonu bu maksada tahsis etmiştir. Ancak bu yardımın, topluluğumuzla orantılı miktarda olabilmesi siz sayın üyelerimizin desteği ile imkan dahilindedir.

Mektuplarınıza kanat takmak istemez misiniz?

Kelimelerin bir doküman olarak yan ile tesbiti çok defa kaçınılmaz bir zarurettir. Mühim mesajları, aynı zamanda çok acele olduklarından, vakit kaybettirmeden aheisına ulaştırmak lazımdır.

Bu husustaki ilk yardımcınız SIEMENS—T 100 tipindeki teleks makinasıdır.

Bir teleks mesajı, bir telefon konuşması gibi yanlış anlaşılmasına imkân olmayan bir doküman teşkil eder.

SIEMENS—T 100 TİPİNDEKİ TELEKS MAKİNASI zarif görünüşlü, hassas ve kıymetlidir.

SIEMENS UND HALSKE AKTIENGESELLSCHAFT
Türkiye Umumi Mümessili
SIMKO TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
İstanbul: 49 34 10
Ankara: 12 39 53

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 83 Sayı, Kasım 1963

Sizleri, Odamızın açtığı bu kampanyaya katılmaya ve onu arttırmaya davet ediyoruz.”

87. sayıda Romanya Ticaret Ateşeliği imzasıyla yayımlanan “Uzmanlar modern yapılı ve tropikal şartlara mütehammil Romanya malı elektroteknik teçhizatı tercih etmektedirler” sloganlı güç transformatörleri, elektrik motorları, elektrikli makine ve cihazlar reklamının Romanya Ticaret Ateşeliği imzasıyla yayımlanması dikkat çekiyor. O dönemde Polonya, Yugoslavya ve Romanya’da sosyalist yönetimlerin iş başında olduğu ve sanayileşme konusunda devlet güdümünde bir atılım gerçekleştirmeye çalıştıkları EMO dergisine verdikleri reklamlarla yansıyor.

Bilgisayarın Atası Univac

Bugün bilgisayarın atası ya da ilk örneği kabul edilen Univac’ın Elektronik Hesap Sistemleri reklamıyla Haziran 1964 tarihli 90. sayıda karşılaşıyoruz.

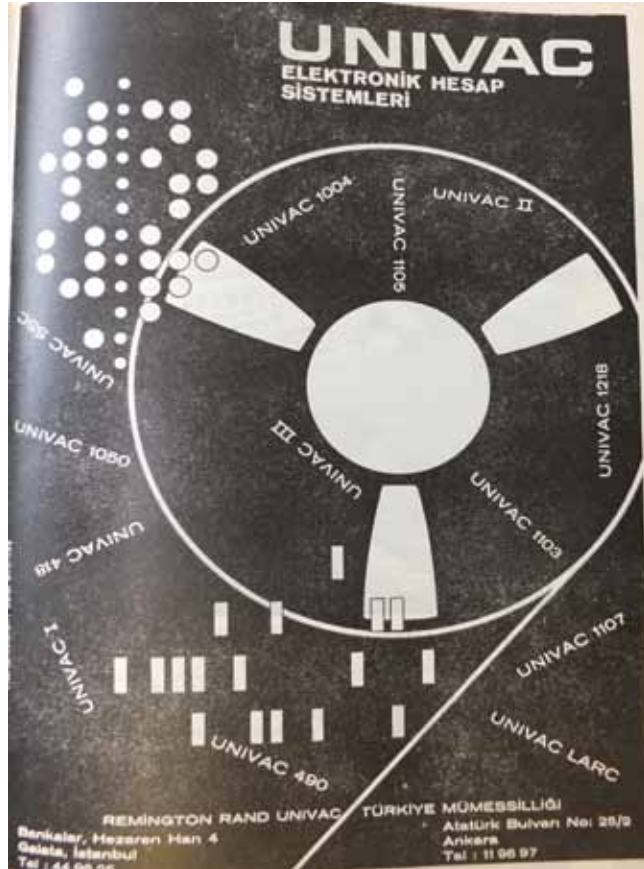
Sonraki sayıda ise EMO okuyucularına reklam verenler üyeleri arasında bağlantı kurmak üzere “okuyucu hizmet kartı” sunumu uygulamasına başladığını duyuruyor:

“...Bu bakımdan, Dergimizde reklamını gördüğünüz herhangi bir firmanın mamülleri, ithal ettiği malzeme ve cihazlar, çalışmalar gibi hususlarda bilgi almak veya broşür, izahname, fiyat listesi temin etmek istiyorsanız dergimize ekli olarak verdiğimiz okuyucu hizmet kartını doldurarak Odamıza postalayınız.”

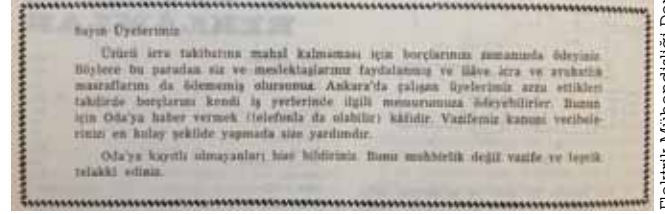
Bir ilk olarak 91. sayıda reklam listesine ayrıca yer verilmiş. Bu listede 19 reklamın yer alması EMO dergisinin reklamlar açısından artık oldukça cazip görüldüğü bir dönemin yaşandığını gösteriyor. Bu reklamlar içinde Schlieren markasıyla asansör ve yürüyen merdiven reklamının ilk kez EMO dergisinde yer alması dikkatimizi çekiyor.

Üyelere Uyarı Duyurusu

Derginin 92. sayısında yine çok sayıda reklam yer alırken, EMO’nun üyelerine yönelik aidat ödeme uyarı duyurusunda şöyle deniliyor:

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 90 Sayı, Haziran 1964

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 91 Sayı, Temmuz 1964

“Üzücü icra takibatına mahal kalmaması için borçlarınızı zamanında ödeyin. Böylece bu paradan siz ve meslektaşlarınız faydalanmış ve ilave icra ve avukatlık masraflarını da ödememiş olursunuz. Ankara’da çalışan üyelerimiz arzu ettikleri takdirde borçlarını kendi iş yerlerinde ilgili memurumuza ödeyebilirler. Bunun için Oda’ya haber vermek (telefonla da olabilir) kafidir. Vazifemiz kanuni vecibelerinizi en kolay şekilde yapmada size yardımcıdır.

Oda’ya kayıtlı olmayanları bize bildiriniz. Bunu muhbirlik değil vazife ve teşvik telakki ediniz.”

Mühendise Sıcak Sulu Vazife Evleri

Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğü’nün Karabük Tesisleri için verdiği tam sayfa mühendis iş ilanı, o dönemde kamu işletmeleri aracılığıyla atılım yapmaya çalışan Türkiye’de mühendislere olan ihtiyacı gösteriyor. Mühendislere verilen değeri de iş ilanında yer alan özlük haklarından çıkarabiliyoruz. İlanda, maaş ödemesi dışında mühendislere daimi sıcak sulu ve kaloriferli, konforlu “vazife evleri” tahsis edileceği; ayrıca yol, iye ve ibate (barındırma) masraflarının karşılanacağı belirtiliyor.

Reklamlardan artık mühendislerin de kendi işyerlerini kurdukları, yerli firmaların da çeşitli alanlarda üretim gerçekleştirmeye başladığını tespit ediyoruz.

Yerli Telefon Santral Montajı

Telekomünikasyon alanında Siemens, Philips, Ericsson gibi yabancı firmaların çok sayıda reklamlarıyla karşılaşıırken, 94. sayıda “Yerli telefon santralleri montaj sanayiinde ilk adım” sloganıyla Teleks Kollektif Şirketi’nin reklamı henüz Türkiye’nin montaj alanında ilerleme gösterebildiğini ortaya koyuyor. Bu sayıda elektrik alanında ilk özel sektör uygulaması olan ve özel sektör elinde yaşanan kaosların da örneğini oluşturan, 1953-2003 yılları arasında faaliyet göstermiş olan, Çukurova Elektrik Anonim Şirketi’nin hisse senetleri ilanıyla karşılaşıyoruz.

ODTÜ’de Bilgisayar Mühendisliği’ne İlk Adım

Derginin 95. sayısındaki ODTÜ Matematik Bölüm Başkanlığı’nın “elektronik hesap” ve “computer” konularında ihtisas programı hazırladığına ilişkin duyurusunda bilgisayar mühendisliğine doğru ilk adımların atıldığını anlıyoruz.

Aynı sayıda Westinghouse, General Electric gibi bugün de tanınan büyük çok uluslu şirketlerin reklamlarına da rastlanıyor.

EİE’den Proje Satışları

Eleman arayışı ve kamu bankaları reklamları dışında 98. sayıda Elektrik İşleri Etüt İdaresi’nin vermiş olduğu ilk kamu kuruluşu duyurusuyla karşılaşıyoruz. “İdaremizce muhtelif tarihlerde hazırlanan ve ilgili mercilerce tasdik edilmiş bulunan aşağıda karakteristikleri yazılı Enerji Nakil Hattı Projeleri ihtiyaç sahiplerinin istifadesine arz edilmiştir” ifadesinden idarenin proje satışı yaptığını anlıyoruz.

Elektronik ve haberleşme ağırlıklı reklamların yoğunluğu devam ederken, 101. sayıda “Araştırma” başlıklı Milli Savunma Bakanlığı Ar-GE Başkanlığı aracılığıyla NATO-AGARD Teşkilatı’nın Birleşik Malzemeler (Composite Materials) yapılacak çalışmaya ilişkin duyurusu dikkat çekiyor. Aynı

sayıda TMMOB Genel Sekreterlik makamına yapılacak tayin için duyuru ile Kimya Mühendisleri Odası'nca ilk kez düzenlenecek olan 1. Kimya Mühendisliği Teknik Kongresi duyurusu yer alıyor.

Bu sayıda Şekerbank ile Türkiye Emlak ve Kredi Bankası reklamları da ilk kez yer alıyor. Şekerbank reklamında para ikramiyeleriyle promosyondan söz edilirken, 1965 yılında 5 köyde 5 okul yaptırılacağı ilan ediliyor. Diğer banka reklamında ise "Meskensiz vatandaşı yuva sahibi yapan" sloganıyla Türkiye Emlak Kredi Bankası boy gösteriyor.

'İlk Türk Elektrik Motorları'

Türkiye'de elektrik motor üretimine geçildiğini, 1965 yılının Mayıs ayında yayımlanan bu dergide yer alan EMTAŞ Elektrik Motor Fabrikası reklamından anlıyoruz. "İlk Türk Elektrik Motorları" sloganı kullanılan bu reklamın hemen üstünde yer alan Kablo ve Elektrik Malzemesi Ltd. Şti. (Kavel) ile yan sayfada bulunan Nuriş Elektrikli Kaynak Makinaları reklamıyla yerli üretimin örneklerini görüyoruz.

Türkiye Petrolleri A.O'nun reklamında ise trafik polisinin kaldırdığı elinin önünde yazan büyük puntolu "stop" yazısı aşağıdaki eliyle "kendi petrolünü kullan" sloganı eşliğinde yine ithal ikameci yılların özelliği olarak yerli üretimi ön plana çıkarıyor.

Bu dergide üyelere EMO İstanbul Şube Yönetim Kurulu imzasıyla yayımlanan üyelerin bilgi formu doldurmaları istenen duyurudan İstanbul Şube'nin Nisan 1965 tarihinden itibaren İstiklal Caddesi-Beyoğlu'nda lokaliyle birlikte faaliyetini yürüttüğünü görüyoruz.

Yine bu sayıda ilk kez reklamcılıkta füy uygulamasıyla karşılaşılıyor. "Kaliteli İmalat için Tel-Band-Şerit rezistansları" başlığı kullanılan füy reklamı, İnceçli Aktiebolaget Kanthal'ın Türkiye Umumi Temsilciliği'ni üstlenen Alarko'ya ait.

102. sayıda yer alan Ericsson reklamından firmanın telekomünikasyon dışında karayolu ve demiryolu sinyalizasyon alanında da faaliyet gösterdiğini anlıyoruz. Bu sayıda EMO'nun üyelerine yaptığı duyurular kapsamında Serbest Müşavir Mühendis üyelere 1965 yılı içinde Oda kanalıyla dağıtılacak işler için kayıt yaptırılmaları istenirken, EMO Lokali'nin hizmete açıldığı duyurusuyla karşılaşılıyor. Üyelere Özel Yardım Sandığı'na üye olma çağrısının yanında borçlu üyelere icra kararı da yapılan duyular arasında yer alıyor.

Reklamlarda Yerli Üretim Vurgusu

Etibank Genel Müdürlüğü binası önünde madenci çiziminin yer aldığı reklam da dikkatimizi çekerken, yine bir kamu kuruluşu olarak Petrol Ofisi'nin "İtimadın Sembolü" başlıklı ve gaz lambası görseli kullanılan reklamında "Kendi Öz Malın Türk Petrolü Kullan" sloganını okuyoruz. Dergide özel bir banka olarak Akbank'ın reklamıyla 103. sayıda karşılaşılıyor.

Ağustos 1965 tarihli 104. sayıda Dünya Enerji Konseyi'nin 1966 yılında Tokyo'da yapılacak toplantısında sunulacak tebliğler için son gönderim tarihine ilişkin duyuruya yer veriliyor. Hemen altında EMO'nun Elektrik Mühendisliği 3. Teknik Kongresi'ne ilişkin üyelerinden öneri ve düşüncelerini almak için dergiyi bir kanal olarak gördüğünü gösteren bir duyuru yer alıyor.

106. sayıda Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu'nun "Yurt endüstrisinde yeni bir hamle" sloganlı "Amacı yurt ihtiyaçlarını öz kaynaklarından kendi gücüyle karşılamak olan kurumumuz şimdi de traktör, torna tezgahları, hava kompresörleri, elektrik sayaçları, dokuma tezgahları, zeytinyağı makineleri ile yeni mamüllerini İzmir Enternasyonal Fuarındaki Pavilyonunda sunar" reklamı uzun yıllar Türkiye'nin gözde fuarı olan İzmir Enternasyonal'a yaptığı vurgu ve yerli üretim atılımıyla dikkat çekiyor.

Bu sayıda genel seçimlerde dönemin partileri Adalet Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Millet Partisi, Türkiye İşçi Partisi olmak üzere farklı partilerden aday olan mühendis üyelerinin kısa özgeçmiş ve fotoğraflarıyla tanıtımlarına da yer veriliyor.

EMO'nun Uluslararası İlişkileri

1965 yılının son sayısında yine çok sayıda reklam yer alırken, Milli Mühendisler Birliği Avrupa Federasyonu'nun Atina'da yapılacak 5. Milletlerarası Mühendisler Kongresi'ne katılım için EMO üyelerine irtibat kurmaları yönünde çağrıda bulunuyor. Bu sayıda Alman Hükümeti Teknik Yardım Programı dahilinde 1966 yılında Almanya'da sağlanacak eğitim imkanına ilişkin burs duyurusundan yararlanmak isteyenlere Odaya başvurmaları için yapılan duyuru dikkat çekiyor. 110. sayıda da Türk-Avusturya teknik yardımlar çerçevesinde tahsis edilen 5 burs duyurusu yapıyor.

Yayımlanacak yazılarda dergide şekil ve terim birliği sağlamak üzere konulan kuralları 107. sayıda yayımlayan Dergi Yayın Kurulu, bu sayıda ise derginin okunurluğunu artırma çabası içerisinde aldığı kararlarla birlikte, özel sayılar için konularını ilan ediyor.

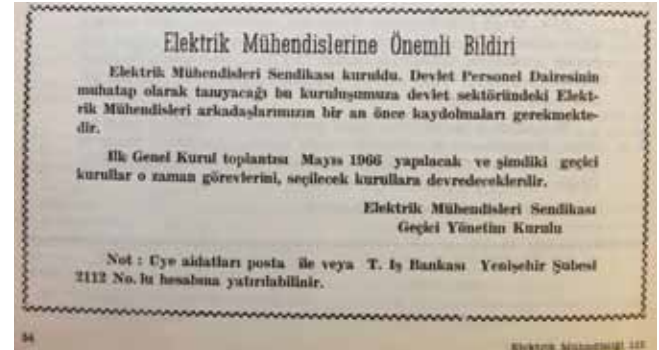
109. sayıda İnşaat Mühendisleri Odası'nın Amerika'ya düzenlediği teknik gezinin duyurusu dikkat çekiyor.

Elektrik Mühendisleri Sendikası Kuruluyor

111. sayıda "Elektrik Mühendislerine Önemli Bildiri" başlığı altında Elektrik Mühendisleri Sendikası'nın kurulduğu duyuruluyor. Kamuda çalışan elektrik mühendislerinin üye olacağı bu sendikanın ilk genel kurul toplantısının Mayıs 1966'da yapılacağı ilan ediliyor.

Aynı dergide, bir yandan ekonomik gelişimin bugün ulaştığı boyutu diğer yandan kapitalizmin yarattığı tüketim toplumunda üretimin değersizleştirilişini hatırlatırcasına "bulunmuş eşya" duyurusu yer alıyor:

"İmar İskan Bakanlığı Konferans Salonu'nda 6 Şubat 1966 günü bir dolmakalem bulunmuştur..."

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 111 Sayı, Mart 1966

Kadın Mühendisler ve Bilimciler Konferansı

Bu sayıda ilgi çeken duyurulardan biri de Kadın Mühendisler ve Bilimciler 2. Uluslararası Konferansı'nın 1-9 Temmuz 1966 tarihlerinde Cambridge'de yapılacağı ve katılmak isteyen "bayan üyelerin" odaya başvurmaları içeriğine sahip.

112. sayıda verilen ilanla, EMO 12. Genel Kurulu'nda gündeme gelen temenni kapsamında Sosyal Sigortalar Kurumu işçi mesken kredisinden yararlanarak evi olmayan EMO üyelerini ev sahibi yapmak üzere oluşturulacak kooperatif için gönüllü faaliyet gösterecek üyeler aranıyor.

EMO Ajandası Geleneği Başlıyor

Aynı sayıda her yıl yayımlanan Elektrik Mühendisliği Takvimi yerine 1967 yılında ajanda yayımlanacağı ve bunun için reklam almak üzere ilan verildiği görüyoruz. Böylece EMO camiasında, hatta başka kurumlarda da çok aranan EMO ajandasının ilk çıkarılış sürecine tanıklık etmiş oluyoruz.

114. sayıda yine çok sayıda reklamla karşılaşılırken, bunların içinde diğer reklamlardan farklı olarak “santrifüjli tulum-balar” başlığıyla SSCB Türkiye Ticaret Müessesliği’nin reklamı dikkat çekiyor. Yine SSCB Türkiye Ticaret Müessesliği’nin ESD Model Dizel Elektrojen Grupları reklamı da 118. sayıda yer alıyor.

EMO’nun ülkede yaşanan felaketler karşısında duyarlılık içinde dayanışma gösterdiğine, 2 bin 394 kişinin öldüğü Muş Varto Depremi’nin ardından EMO’nun yardım kampanyası için üyelerine yaptığı çağrının yer aldığı 117. sayıda tanık oluyoruz.

İlk Elektrik Sayacı

119. sayıda MKE’nin İsviçre Landis Cyr lisansı ile ilk kez Türkiye’de yapılan elektrik sayaç reklamıyla karşılaşırız.

Derginin 120. sayısında “Kompüter Endüstrisinde Devrim” başlığı altında “İşinizin mahiyeti ne olursa olsun, bir Univac elektronik sistemi emrinizdedir” içerikli ilk bilgisayar reklamına rastlıyoruz.

Mart 1967 tarihli 123. sayıda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü’nün Gökçekaya Barajı ve Keban Barajı için generatör satın alımı, Etibank’ın Gökçekaya’dan İstanbul’a ve Keban-Ankara-İstanbul arası enerji nakil hattı direk imal ve montaj hizmet alımı ilanlarından bu yıllarda Türkiye’nin büyük hidroelektrik santral atılımı içerisinde olduğunu çıkarabiliyoruz.

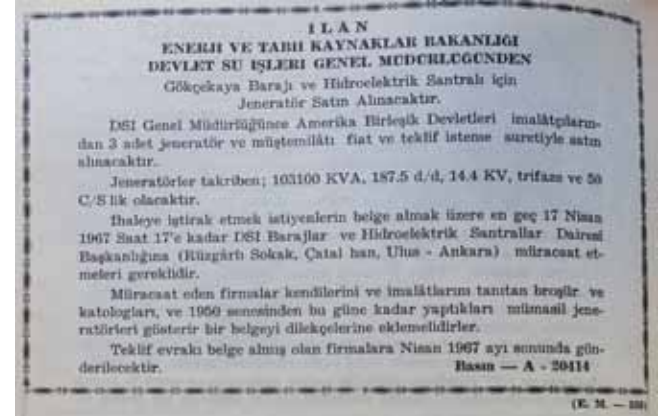
EMO’nun 13. Genel Kurulu’nda kabul edilen karar kapsamında Genel Sekreterlik kadrosu oluşturulduğunu ve maaşlı çalışmak üzere bu kadroya meslekte 10 yılını tamamlamış Oda üyeleri arasından atama yapılacağı 124. sayıda ilan ediliyor. Etibank’ın bu sayıda da 154 kV ve 60 kV için basınçlı havalı ve az yağlı kesici satın alma ilanı yer alırken, eleman ilanları arasında o yıllarda yeni yeni yapılandırılan TRT’nin Elektronik Yüksek Mühendisi ilanı ilginçliği çekiyor. Dergide yayımlanan mühendisler için iş ilanlarında dil bilmenin önemli bir özellik olarak arandığını görüyoruz.

Aynı sayıda EMO İstanbul Şube’nin üyelerine yönelik düzenlediği SSCB dahil olmak üzere Avrupa’nın büyük kentlerini kapsayan tur programı bulunuyor.

Temmuz 1967 tarihli 127. sayıda elektrik malzeme ve cihazları imalatçılara yapılan duyuruda, EMO 15-17 Kasım 1967 tarihlerinde düzenlenecek olan Türkiye Elektrik Kongresi için Türkiye Elektrik Malzeme ve Cihazları Sanayi Rehberi hazırlandığı belirtilerek, bu rehberin ürün reklamı alımı konusunda bilgi veriliyor.

Projelere Vize ve SMM'lere Vesika

Bu sayıda EMO’dan yapılan duyurular kapsamında, binaların elektrik tesisat projelerinin yapılması konusunda Ankara Belediyesi’nden gelen yazıya göre belediye sınırları içerisinde yapılacak binaların elektrik ve tesisat proje ve hesaplarının Odanın vizesinden geçeceği, projeyi yapacak olan üyelerin de Odadan müşavir-mühendislik vesikası almaları gerektiği kaydediliyor. Derginin bir sonraki sayısında da SMM’lerin tanıtım ilanları yer alıyor. Yine bu sayıda yer alan Etibank’ın ilanından Eylül 1970 tarihinde tamamlanmak üzere 150 megavatlık 2 ünite olarak Seyitömer Termik Santrali’nin kurulum çalışmalarının başladığını, kazan, türbogeneratör, elektrik teçhizat malzeme alım ilanından anlıyoruz.

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 123 Sayı, Mart 1967

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 119 Sayı, Kasım 1966

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 120 Sayı, Aralık 1966

Yabancı Şirketle Ortak Telefon Fabrikası

Derginin 129. sayısında yer alan "PTT'nin yerinde teşebbüsü ile artık telefonunuz menşei TM" sloganlı reklamdan PTT'nin Kanadalı Northern Electric ile ortak Northern Electric Telekomünikasyon A.Ş.'yi kurduğunu anlıyoruz. Ümraniye'de 7 bin metrekaarelik alana fabrikanın inşa edileceği belirtilen reklamda ayrıca Türkiye'de üretilecek teçhizatla her yıl 40 bin telefon hattının hizmete sunulacağı ifade edilirken, şöyle deniliyor:

"Türk devlet sektörü ve yabancı yatırımın beraber çalışmasının bir örneği olan bu teşebbüs sayesinde büyük bir döviz tasarrufu sağlanacak ve 500'den fazla Türk teknisyen veya işçisi, iftiharla kullanabileceğiniz Türk malı telefon ve telefon santralleri imal edeceklerdir."

EMO'nun biyomedikal alanıyla ilgisini ortaya koyacak şekilde 130. sayıda "Her türlü medikal aletleri bizden alabilirsiniz" başlıklı duyuru yer alıyor.

Loşluk Anahtarı ile Akıllı Aydınlatmaya Geçiş

Mart 1968 tarihli 135. sayıda "Loşluk Anahtarı" başlıklı reklam dikkatimizi çekiyor. Bugün dilimize yabancı dilin egemenliğiyle "sensör" olarak yerleşen algılayıcı sisteme dayalı aydınlatmaya o dönemde "loşluk anahtarı" isminin uygun görüldüğünü görüyoruz. Reklamda "Caddelerin ve büyük işletmelerin aydınlatma masraflarında ehemmiyetli ekonomi sağlar" deniliyor. Dolayısıyla bu cihazı, karanlık ve aydınlık durumuna göre lambanın otomatik olarak yanmasına dayalı ilk akıllı aydınlatma sistemi olarak değerlendirebiliriz.

EMO'nun bir dönem yurtiçinde üretilen sanayi ürünlerine kalite belgesi verdiğini 137. sayıda yer verilen "Sayın Sanayiciler" hitabıyla yapılan duyuruda görebiliyoruz.

artık telefonunuzun menşei

TM

Türkiye'nin haberleşme alanındaki geniş ve acil ihtiyacı süratle ve rasmen bir şekilde tatle çalışan PTT idaresi dünyanın en büyük ve tanınmış telekomünikasyon firmalarından biri olan Kanada'nın Northern Electric Company Limited firması ile anlaşarak NORTHERN ELECTRIC TELEKOMÜNİKASYON A.Ş.'ni kurmuş bulunmaktadır. Bu suretle Türkiye'de imal edilmeyen teçhizat kullanılarak her yıl 40.000 telefon hattı hizmete sunulacaktır. Temel bugün Ümraniye'de yapılacak olan NORTHERN ELECTRIC TELEKOMÜNİKASYON A.Ş.'nin fabrikası, 7000 metrekaarelik bir inşaat sahasına sahiptir. Türk Devlet Sektörü ve yabancı yatırımın beraber çalışmasının bir örneği olan bu teşebbüs sayesinde büyük bir döviz tasarrufu sağlanacak ve 500'den fazla Türk teknisyeni ve işçisi, iftiharla kullanabileceğiniz Türk Malı telefon ve otomatik telefon santralleri imal edeceklerdir.

TÜRK MALI

Northern Electric
COMPANY LIMITED

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 129 Sayı, Eylül 1967

Loşluk Anahtarı

Elektronik loşluk anahtarı, gün ışığına bağlı olarak otomatik olarak çalışan bir bağlama cihazıdır. Bu cihaz, caddeler ve binaların aydınlatma tesislerine ve manca ışıklarına ve sairine kumanda vermeğe yarar. Her mevsimde, hiç bir bakıma ihtiyacı göstermekle beraber devamlı işler.

Nakli vasıtalarının projektörlerinin aydınlatması çekimdeki kısa süreli aydınlatmalar, cihazda bulunan bimetal geçiş anahtarı sebebiyle tasarrufla yapılır.

Cihazın faaliyete geçmeği değer kabulü ayarılır.

Caddelerin ve büyük işletmelerin aydınlatma masraflarında ehemmiyetli ekonomi sağlar.

İmalatçı :
EHETELAS u. CO.
Postfach 53
NÜRNBERG 30.

Türkiye mümessili :
Müh. N. TİMÇENKO ve Müh. M. KURTUZOĞLU
Kollektif Şirketi
Bilür Sokak, Bilür Han 13/14
Karaköy/İstanbul. Telefon 44 08 40

ELO

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 135 Sayı, Mart 1968

Oda Bilgisayardan Masa Bilgisayara

Kasım 1968 tarihli 143. sayıda "masanızda bir kompüter" sloganlı reklamda, Yıldız Savaşları filminin gemi kumanda merkezinde olduğunuzu düşündüren EAI TR20 analog kompüterinin fotoğrafını görüyoruz. Devasa boyutuyla

masanızda bir kompüter

EAI TR 20

ANALOG KOMPÜTERİ

- Komple transistörli çeşitli matematiksel fonksiyonlar için elektronik modüller.
- Değiştirilebilir program panelleri.
- 20 Amplifikatör kapasitesi.

● Üniversite ve araştırma merkezlerinin çeşitli problemlerini çözümlen, EAI TR-20 Analog kompüterini, EAI Analog kompüterlerinin en ufak modeli olup, bugün dünyada en çok kullanılan, masa tipi kompüterdir.

EAI imalat programı :

- Analog kompüterler,
- Hybrid kompüterler,
- X-Y yazıcıları,
- Digital sayıcılar,
- Digital voltmetreler,
- Nümerik kontrol sistemleri.

EAI
ELECTRONIC ASSOCIATES, INC., West Long Beach, New Jersey

TÜRKİYE MÜMESSİLİ
NEL
NÜKLEER ELEKTRONİK LIMITED
Atatürk Bulvarı 27/4 Yenisehir-ANKARA tel.12 89 85

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 143 Sayı, Kasım 1968

bugün masa ifadesini bir arada kullanmaktan dahi çekineceğimiz bu makinanın tanıtımında ise şöyle deniliyor:

"Üniversite ve araştırma merkezlerinin çeşitli problemlerini çözümlen, EAI TR-20 Analog kompüterini, EAI analog kompüterlerinin en ufak modeli olup, bugün dünyada en çok kullanılan masa tipi kompüterdir."

Böylece bilgisayarların bir odadan bir dolap boyutuna sığdırılarak, küçülme sürecine girdiğinin ilk işaretini almış oluyoruz. Gerçekten bir masa üzerine konulabilecek ölçülerde bir bilgisayara ise Ağustos 1972 tarihli derginin 188. sayısında Wang markanın reklamında karşılaşılıyor.

146. sayıda Etibank ve PTT'nin malzeme alım ilanları yer bulurken, Elektronik Komisyonu ilanından Türkiye Elektronik Teknik Kongresi'nin Şubat 1970 tarihinde Ankara'da toplanacağını öğreniyoruz. Bu dönemde verilen Etibank ilanlarından enerji nakil hatlarının yurt çapında yaygınlaşmakta olduğunu görüyoruz.

Mühendislere İş Beğendiriliyor

Derginin 147-148. sayısına Etibank, "Memleketimizin en büyük maden, elektrik, metalürji ve kimya sanayilerinde bütün mühendisi ve teknikerlere en iyi imkanları sağlayan yegane kuruluştur" sloganıyla doğrudan çalışacaklara yönelik bir reklam vermiş. İşsizlik düzeyi nedeniyle bugün karşılaşmamız imkansız olan böyle bir reklamdan o dönemde mühendislerin işsizlik sorunu olmadığı gibi kurumların mühendisleri kendi birimlerinde çalışmalarını için ikna etmeye çalıştıklarını anlayabiliyoruz.

Genel Sekreterlik Kalktı, Oda Müdürlüğü Geldi

Bu sayıda EMO İstanbul Şubesi'nin Amerika gezisi duyurusu da yer alıyor. EMO'dan yapılan bir başka duyuru da 15. Genel Kurul'da alınan kararlar EMO Genel Sekreterliği'nin kaldırılıp yerine Oda Müdürlüğü kadrosunun kurulduğu belirtiliyor. Aynı sayıda Türk Elektroteknik Sanayii başlığı altında ilk yangın ihbar santralini ilanıyla karşılaşılıyor. Aynı firmanın Mart 1974 tarihli 207. sayıdaki reklamında ise Boğaz Köprüsü'nün yangına karşı koruma sistemini kurduklarını görüyoruz.

149. sayıda Eisenhower mübadele bursları 1970 programı kapsamında Türkiye'ye ayrılan bir bursun duyurusu yapılırken, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu'nun (TÜBİTAK) "Electrical and Electronics Engineering" Dergisi'ni çıkarma kararı aldığını başka bir duyurudan öğreniyoruz.

Bu sayıda Aksjeselskapet Nera isimli Norveç Firması'nın Portekiz'le yaptığı UHF TV verici ve radyolink sistemi ihalesini aldığına ilişkin ayrıntılı bir metnin yer aldığı reklam da dikkatimizi çekiyor.

Ekim 1969 tarihli 154. sayıda yer alan Emel Güç Transformatörleri reklamında "Türk mühendis ve işçisinin eseri 3 yıldır hizmetinizdedir" sloganı kullanılmış.

Küçülen Entegre Devrelerle İletişim Çağı'na Geçiş

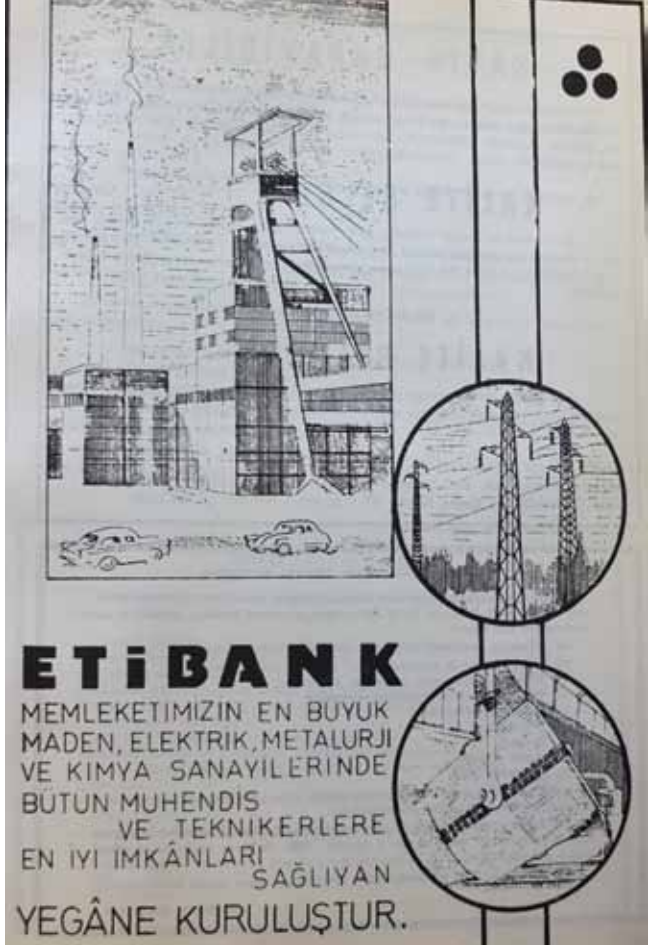
1 yıl sonra Ekim 1970'de yayımlanan 166. sayıda Northern Electric'in verdiği reklam iletişim çağının başladığını müjdeliyor. "Gelecek neler vaad ediyor?" sorusuyla başlayan reklam metninde yeni teknolojik gelişmeler şöyle aktarılıyor:

"Araştırma laboratuvarlarımızda mikroskopik ünitelerle uğraşırken bunların telekomünikasyon sahasında ilerde nasıl büyük hadiseler yaratacağını biliyoruz. Bir dikiş iğnesinin deliğinden geçecek ufaklıkta olan bu entegre devreler haberleşme meselelerini halledecek kudrettedir."

Türkiye elektrik tarihi açısından dönemeç olarak kabul edilebilecek Türkiye Elektrik Kurumu'nun kurulmuş olduğunu da derginin 166. sayısına verdiği malzeme alım ilanından anlıyoruz.

EMO-TSE ve Sanayi İşbirliği

Haziran 1972 tarihli 186. sayıda EMO'nun Türk Standartları Enstitüsü ve Heico ile işbirliği içinde faaliyet yürüttüğü çalışmalarına ilişkin olarak "EMO+TSE+Heico=Kalite, Uzun

ETİBANK
MEMLEKETİMİZİN EN BÜYÜK
MADEN, ELEKTRİK, METALURJİ
VE KİMYA SANAYİLERİNDE
BÜTÜN MÜHENDİS
VE TEKNİKERLERE
EN İYİ İMKANLARI
SAĞLIYAN
YEGÂNE KURULUŞTUR.

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 146 Sayı, Şubat 1969

Gelecek neler vaad ediyor?
Araştırma laboratuvarlarımızda mikroskopik ünitelerle uğraşırken bunların telekomünikasyon sahasında ilerde nasıl büyük hadiseler yaratacağını biliyoruz. Bir dikiş iğnesinin deliğinden geçecek ufaklıkta olan bu entegre devreler haberleşme meselelerini halledecek kudrettedir. Dünya haberleşme sahasının liderlerinden biri olan Northern Electric sayısız çalışmaları ile sizleri daha iyi yanlırlara kavuşturma çabasıdadır.

Northern Electric
COMPANY LIMITED

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 166 Sayı, Ekim 1970

Ömür ve Ekonomi” içerikli reklam dikkat çekiyor. İşbirliğinin içeriği Aralık 1973 tarihli 204. sayıda yer alan televizyon regülatör reklamında ortaya çıkıyor:

“Bütün dünyadaki emsallerinden daha güçlü, kaliteli ve garantili olan otomatik kapasitif televizyon regülatörlerimiz Elektrik Mühendisleri Odası ve Türk Standartları Enstitüsü garanti belgesini haiz çeşitlerimizle aydınlatma mevzuunda sizlerle beraberiz.”

Bu reklam, o dönemde elektrik dağıtım hatlarında yaşanan gerilim problemleri nedeniyle evdeki elektronik cihazları korumak üzere düzenleyici ihtiyacını ortaya koymaktadır. 188. sayıda yer alan AEG-Eti ortaklığının kurduğu şirketin üretimine ilişkin reklamda Türkiye’de ilk dokuma ve tarak tezgahları motorlarının üretildiği kaydediliyor. Bu reklam Türkiye’nin tekstil sanayiinde gelişim göstermeye başladığı ve dokumacılığın toplumun sosyoekonomik hayatında önem taşıdığı dönemleri anımsatıyor.

Ankara Sanat Tiyatrosu İlanı

Kasım 1972 tarihli 191. sayıda Siemens marka ısıtıcı ve klima tanıtımıyla ilk kez Simtel reklamıyla karşılaşyoruz. Aynı sayıda Ankara Tiyatrosu adıyla bugün Ankara Sanat Tiyatrosu (AST) olarak tanıdığımız tiyatronun, ünlü oyuncu Rutkay Aziz’in yönetmeliğini yaptığı Jan Dark Olayı ve Çetin Öner’in yönetmeliğini yaptığı “Evler...Evler...” oyunlarının duyurusu yer alıyor.

ANKARA TIYATROSU

İSMET KÜNTAY
EVLER... EVLER...
OYUN (İKİ BÖLÜM)
grup yönetmeni : Çetin ÖNER

JEAN ANOUILH
JAN DARK OLAYI
uyarlayan ve grup yönetmeni : Rutkay AZİZ

GELECEK OYUNLAR :
CANLI MAYMUN LOKANTASI : Gönçör DİLMEN
GANGSTERLER ŞEBEKESİ : Dürrenmat
GOL KRALI SAİT HOPSALT : Aziz NESİN

Salı hariç hergün 21:15'de
Çarşamba - Cuma - Cumartesi 18:15
Pazar 15:30'da

Tel : 12 45 11

(E. M. — 807)

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 191 Sayı, Kasım 1972

İşçi Sağlığı Ürünleri

1973 yılından itibaren derginin baş tarafında reklamlara yer verilmeye başlanıyor. İlk kez işçi sağlığıyla ilgili bir reklama “kaçak veya kalıcı elektrik ceryanına karşı garantili Baltex Elektrik Eldivenlerini Kullanınız” sloganıyla Mart 1974 tarihli 207. sayıda karşılaşıyoruz.

İnşaat Sektörü Gelişiyor

1974 yılında yayımlanan dergilerde tuğla, iş makineleri gibi reklamlara rastlanmaya başlanırken, bu reklamlar inşaat sektörünün gelişim gösterdiğini düşündürüyor. Paratoner reklamları da EMO’nun mesleki alanlarından biri olarak dergide yer buluyor.

Eylül 1975 tarihli 225. sayıda “Artık Avrupalı bizden alıyor” sloganıyla Kaleporselen, Alman DVE normlarına uygun elektrik malzemelerini Avrupa ülkelerine ihraç etmeye başladığını duyuruyor.

Ağustos 1976 tarihli 236. sayıda SSCB Türkiye Ticaret Mümessilliği’nin taşınabilir santral reklamları dikkat çekiyor. Reklamda şöyle deniliyor:

“10 günde minimum sermaye yatırımıyla yardımcı güç veya azami şarj olarak kullanılmak üzere 4000 veya 12.000 kw’lık bir elektrik santrali sahibi olabilirsiniz.

**Elektrik Mühendisleri Odası
Türk Standartları Enstitüsü
ve HEICO çalışmaları**

kopmayan beraberliğimiz

EMO + TSE + HEICO =
Elektrik Mühendisleri Odası
Türk Standartları Enstitüsü

**KALİTE
UZUN ÖMÜR
ve EKONOMİ**

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 186 Sayı, Haziran 1972

BTGTE-4000 ve BTGTE-12000 model santraller her biri taşınabilir beş blok halinde ünitelerden meydana gelmiş olduğundan, demiryolu, su yolu ve hatta havayolu nakliyatında problem teşkil etmemektedir.”

Hemen arkasında yer alan aynı şirketin petrol, dizel veya gazla çalışan “Paes-2500 Model otomatik seyir elektrik santrali” reklamında da “Sermaye yatırımı gerektirmeden 2500 kW’lık ani elektrik temini” sloganı kullanılıyor. ■

10 GÜNDE MINIMUM SERMAYE YATIRIMIYLA
Yardımcı güç veya azami şarj olarak kullanılmak üzere
4000 veya 12.000 kW'lık bir elektrik santrali
sahibi olabilirsiniz. BTGTE-4000 ve BTGTE-12000
MODEL SANTRALLER herbiri taşınabilir beş blok halinde
ünitelerden meydana gelmiş olduğundan, demiryolu, su yolu
ve hatta hava yolu nakliyatında problem teşkil etmemektedir

GARANTİMEZ

- 50°C ile — 40°C arasında değişen sıcaklıkta güvenilir çalışma
- Sogukken aynı kapasiteye genleşir
- Yüksek verimlilik
- Bakım için özel ölçüm, ayarlanabilirliği — 10.000 saat

BTGTE 4000 — 15 blokta içinde
BTGTE 12000 — 30 blokta içinde

BTGTE 4000 — saatiye 350 gr/kwh
BTGTE 12000 — saatiye 510 gr/kwh

ENERGOMACHEXPORT

25 Moskovaşkiy
112350 Moscow
USSR
Tel: 147-21-77, 147-21-54
Telex: 7565

Türkiye'de ihracatçı acente
SSCB TÜRKİYE TİCARET MÜMESSİLLİĞİ
Ankara Binası No. 106
Kavaklıdere, ANKARA
Telefon: 25-44-90 - 25-20-90
Teletip: VNSHTORG ANKARA

gazin-A.20638

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 236 Sayı, Ağustos 1976